

Lampurille innostusta Islannista

Arja Seppälä, MTT

EGF Kongressi Islannissa 2013

Osallistuin juhannuksena Islannissa Euroopan Nurmiyhdistyksen järjestämään kongressiin, jonka teema oli nurmien rooli vihreässä tulevaisuudessa – uhat ja mahdollisuudet vähemmän suotuisilla alueilla. *Ennen matkaani olin pitänyt Suomea varsin epäsuotuisana alueena, mutta matka muutti näkemykseni* – epäsuotuisa alue käsitteenä sai uudenlaisen sisällön.

Matkan ensimmäinen päivä kului bussissa Reykjavikistä Akureyriin. Ajoimme koko päivän kahden jäätikön välisessä kylmässä kivierämaassa. Maisemat toki olivat hulppeat, mutta vihreää oli kovin vähän ja vähän ihmettelin, että missä ne lammaslauhat ja laitumet oikein ovat. Kivikon keskellä oli kuitenkin lammassaitaa ja joskus jokunen lammaskin nähtiin. Meille kerrottiin, että osa alueista on eroosion vuoksi poissa laidunkäytöstä ja osa alueista odottaa vielä lampaita, koska lumi on sulanut niin vasta, ettei mitään syötävää vielä ollut vuoristossa. Ajankohta oli siis juhannus.

Seuraavana päivänä alkoi varsinainen kongressi. Bussimatalla näkemäni jälkeen tuntui ällistyttävältä, kun Islantilaiset aloittivat esityksen hehkuttamalla maatalouttaan ja sen mahdollisuuksia! Mitäpä pikkui ongelmissa, mitä siitä että eroosio oli vienyt osan laitumista eikä vuoristo kauttaaltaan vihertynyt vaikka lentokoneella levitettiin siemeniä ja lannoitetta. Lihaa ja maitoa tuotettiin kuitenkin omaa kulutusta vastaavasti ja ohrastakin oli jo saatu jopa 3000 kg satoja pelto-olosuhteissa. Ohraan kohdistui kovia odotuksia – olutta ensin ja kohta ehkä myös bioetanolia polttoaineeksi. Islantilaisilla tuntui olevan maatalousitsetunto kohdillaan.

Ennen matkaa olin ollut siinä luulossa, että monissa lammasmaissa kuten Islannissa lammastaloudelle olisi erityisen suotuisat olosuhteet. Mutta asia taitaa kuitenkin olla niin päin, että olosuhteiden epäsuotuisuuden vuoksi vain lammas on menestynyt. Nurmisadon korjaaminen vuorenrinteiltä ei koneilla onnistu tehokkaasti – ja toisaalta satotaso jää vääjäämättä alhaiseksi jos lumi sulaa vasta kesäkuun puolella välissä. Saari napapiirin tuntumassa on herkkä eroosiolle ja suuret lammasmäärät ovat jo ammuin syöneet saaren alkuperäisen metsän – istutetut metsät olivat vastan joulukuusikokoisia. Susia eikä karhuja ei ole, joten peto-ongelmia ei ole.

Islannissa on noin 2500 maatilaa, joista noin 2000:lla on lampaita. Islantilainen syö keskimäärin 25 kg lampaanlihaa vuodessa ja saarella on noin 1500 lammasta asukasta kohti – yhteensä noin 500 000 lammasta. Keskimäärin maatilan pinta-ala on noin 600 ha, pääosin laidunmaita.

Varsinainen peltoala on Islannissa vaatimatonta, vain noin 160 000 ha. Vertailun vuoksi: Suomessa on lampaita 130 000, maatalousmaata 2,3 miljoonaa hehtaaria, josta esim. luonnonhoitopeltoja ja kesantoa yhteensä 222 000 ha. Edellä mainittuja lukuja voisi tarkastella ja pohtia, mikä olisi Suomen potentiaali tuottaa lampaan/karitsanlihaa. Ihan aluksi voisi aloittaa siitä, että tuottaisimme edes sen minkä itse syömmme. Varsinkin, kun karitsanliha ei ole mikään halpatuote – vaihtotaseen näkökulmasta saattaisi olla fiksumpaa tuottaa karitsanlihaa kuin viedä rehuviljaa.

Kongressiohjelmaan sisältyi vierailu lammastilalla, jolla oli noin 800 uuhua ja laidunalueita noin 1000 ha. Lampolan pihassa oli vielä juhannuksena lumikasa, sillä kevät oli ollut myöhässä.

Lampaita ei vielä ollut viety vuoristoon laitumelle, koska lumi oli vasta äsken sulanut pois. Ilmasto Islannissa on merellisempi kuin meillä Suomessa ja vaikka oltiin Islannin pohjois-osassa, talvet ovat leudot. Perinteisesti lampaita ei talvisin pidetty rakennuksissa ja lammastilan tuotantorakennukset olivatkin ihmeen pienet suhteessa eläinmäärään. Maatiloilla säilörehun ensimmäinen sato oli juhannuksena parhaillaan korjattavana. Paikoin nurmia oli jouduttu uusimaan ja osittain kylvöt olivat vielä kesken. Rehu tehtiin lähinnä pyöröpaaleihin.

Islanti ei kuulu EU:hun. Siitä tulikin mieleeni, kuinka paljon me suomalaiset olemme käyttäneet voimavaroja sen todisteluun, että Suomi on epäsuotuisalla alueella. Tukipoliittisesti tämän toki ymmärrän, mutta siinä sivussa omat vahvuutemme ovat jääneet kurjuuden todistelun jalkoihin. Harva asutus on vahvuus, kun pitää ajaa lietekuormaa pellolle tai anoa ympäristölupaa. Sateita

saamme useimmiten riittävästi. Nurmi kasvaa hyvin ja sen korjuu ja säilöntä osataan. Islantiin verrattuna meillä on kovin hyvä tilanne myös maataloustarvikekaupassa - emme ole yhden toimijan varassa. Me emme ole eristyksissä saarella. Monelta osin voimme todeta, että meillä on olemassa toimiva infrastruktuuri. Biotaloudesta puhutaan juhlapuheissa ja visioissa – käytännön ratkaisut nousevat kuitenkin ruohonjuuritasolta. Ponnistetaan maasta vahvuksiimme tukeutuen!